

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

DOI 2023

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

«Smart-turizm: XORIJIY TAJRIBA VA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH ISTIQBOLLARI»

Respublika ilmiy-amaliy anjumani

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI
ILMIY MAQOLA VA TEZISLAR TO'PLAMI

2023-yil 15-dekabr, maxsus son

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 540 sahifa, 15-dekabr, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., TDU rektori

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari

Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori

Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dotsent

Djumaniyazov Maqsud Allanazarovich, Qoraqalpog'iston Respublikasi Tabiat resurslari qo'mitasi raisi

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori

Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori

Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU profesor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasini professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., prof., Atrof-muhit va tabiatni muhofaza qilish texnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti

Axmedov Javoxir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Sevil Piriyea Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU Ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalar departamenti rahbari

Babayeza Zuhra Yuldashevna, TDIU huzuridagi PKQTUMOTMXHB mutaxassis

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Imomqulov To'liq Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

UO'K: 338.48 (075)

KBK: 65.433(011)

“Smart-turizm: XORIJIY TAJRIBA VA UNI O‘ZBEKISTONDA QO‘LLASH ISTIQBOLLARI”. Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari to‘plami. – T.: “YalT” jurnali, 2023. – 540-b.

To‘plamga xorijiy va mahalliy olimlar, sohaning yetuk mutaxassislari va oliy o‘quv yurtlarida turizm sohasidagi muammolar bo‘yicha ilmiy izlanishlar olib borayotgan doktorantlar, tadqiqotchilar, vazirlik, qo‘mita va turli mulkchilik shaklidagi korxona, tashkilotlarning yetakchi mutaxassislari, magistrnlarning ilmiy izlanishlarining natijalari kiritilgan.

To‘plamda keltirilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va keltirilgan huquqiy-me‘yoriy hujjatlarning haqqoniyligi, tadqiqiy fikr-mulohazalar va takliflarga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

Mas‘ul muharrir: t.f.d., prof. K.A. Sharipov

Konferensiya tahrir hay‘ati: i.f.d., prof. M.P.Eshov, i.f.d., prof. G.Q.Abduraxmanova, i.f.d., prof. S.K.Xudoyqulov, i.f.d., prof. M.A.Yuldashev, i.f.d., prof. A.M.Abduvohidov, i.f.d., prof.M.T.Aliyeva, i.f.d., prof. A.A.Eshtayev, i.f.d., prof.A.N.Norchayev, i.f.n.,prof. S.R.Safayeva, i.f.n., dots. D.I.Abidova, i.f.n., dots. X.Ochilova,i.f.n., dots. M.Nurfayziyeva.

Taqrizchilar:

Sh. Ergashxodjayeva, i.f.d., prof.

U. G‘afurov, i.f.d., prof.

Ushbu Toshkent davlat iqtisodiyot universitetida o‘tkazilayotgan «Smart-turizm: XORIJIY TAJRIBA VA UNI O‘ZBEKISTONDA QO‘LLASH ISTIQBOLLARI» mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman to‘plami O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan nashrga tavsiya etilgan.

ISBN 978-9943-6856-0-4

TURIZM SOHASI RIVOJLANISHIDA SMART-TURIZMNING O'RNI

Dadamuxamedova Mushtariy Maxmudjon qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Turizm" kafedrası assistenti

Dunyoda jamiyat kundan kunga rivojlanib borarkan, albatta ular birinchi navbatda o'zlarining ishlarida va hayotiy faoliyatlari davomida qulayliklarga ega bo'lishni xohlab borishadi va shunga harakat qilishadi. Zamonaviy dunyoda insonlarning aqliy qobiliyatlari rivojlanib borgani sayin yangi texnologiyalar, yangicha innovatsiyalar paydo bo'lyapti.

O'z navbatida turizm sohasida ham axborot texnologiyalarini ko'rishimiz va bunga nisbatan talabning ham oshib borayotganligi sezishimiz qiyin emas. "Smart-turizm" bu atama barcha sohalar qatori turizmda ham qo'llanib kelinayapti. Smart-turizmni avval nima ekanligiga e'tibor qaratishimiz kerak. Sun'iy intellektning kirib kelishi, inson resurslari faoliyatiga yengillik olib kirish maqsadida axborot texnologiyalaridan foydalanish jarayonlarining turizmda qo'llanilishi deb misol tariqasida tushunsak bo'ladi. Turistlarning sayohatlari davomida ularga va turistik mahsulot taklif qiluvchilarga qulaylik yaratib berishda yangi platformalar, yangi texnologiyalar va innovatsiyalar juda muhim hisoblanadi.

Turizm sohasi rivojlanishining hozirgi bosqichida axborot texnologiyalari va dasturiy ta'minot muhim o'rin tutadi. Bunda turistik agentliklarga maxsus ishlab chiqilgan mobil ilovalar muhim yordamchi bo'ladi. Ushbu ilmiy qarashlarda turistlarga mahsulot va xizmatlarimizni sotishda multimedia vositalaridan foydalanish, ularga taklif qiladigan mahsulotimiz to'g'risida ma'lumot berish qulay bo'lishi haqida aytib o'tilgan.

Smart-turizm maqsaddagi samaradorlik, barqarorlik va umumiy turistik tajribani oshirish uchun axborot-kommunikatsiya texnologiyalari integratsiyasi tushuniladi. Konsepsiya intellektual va o'zaro bog'langan turizm ekotizimlarini yaratish uchun raqamli texnologiyalar va ma'lumotlardan foydalanishni o'z ichiga oladi. Bu yerda Smart-turizmning ba'zi asosiy komponentlari va xususiyatlari:

Smart-turizm ma'lumotlarni to'plash va almashish uchun internet tarmog'i orqali qurilmalarni jamlangan tarmog'ini o'z ichiga oladi. Masalan, aqlli mehmonxonalar xona harorati, yorug'lik va mehmonlarning xohishiga ko'ra boshqa qulayliklarni avtomatlashtirish uchun internet tarmog'i orqali qurilmalarni jamlangan tarmog'idan foydalanishi mumkin.

Mobil texnologiyalar mobil ilovalar real vaqt rejimida ma'lumot, navigatsiya yordami va sayyohlarga moslashtirilgan tavsiyalar berish orqali Smart-turizmda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Kengaytirilgan haqiqat va virtual haqiqat ilovalari: Ushbu texnologiyalar virtual sayohatlar, interfaol xaritalar va real dunyoning diqqatga sazovor joylari haqida ma'lumot joylashtirish orqali sayyohlik tajribasini yaxshilashi mumkin.

Aqlli infratuzilma barqaror amaliyotlar turizm operatsiyalarida energiyani oqilona boshqarish va chiqindilarni kamaytirish kabi ekologik toza va barqaror amaliyotlarni joriy qilish umumiy Smart-turizm konsepsiyasiga hissa qo'shadi.

Aqlli transport samarali va ulangan transport tizimlari, shu jumladan aqlli to'xtash joylari va real vaqt rejimidagi jamoat transporti ma'lumotlari uzluksiz sayohat tajribasiga hissa qo'shadi.

Smart-turizm – bu turizm xizmatlari sifati va samaradorligini oshirish uchun axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) integratsiyasidir. O'zbekiston uchun ham, boshqa yo'nalishlar uchun ham tegishli bo'lishi mumkin bo'lgan intellektual turizmning ba'zi umumiy jihatlari:

- **Raqamli platformalar va mobil ilovalar:** Sayyohlarga real vaqt rejimida diqqatga sazovor joylar, turar joylar, transport va tadbirlar haqida ma'lumot berish uchun mobil ilovalar yoki onlayn platformalarni ishlab chiqish. Interaktiv xaritalar, virtual sayohatlar va kengaytirilgan reallik xususiyatlari tashrif buyuruvchilarning tajribasini oshirishi mumkin.
- **Elektron davlat xizmatlari:** Vizalar, ruxsatnomalar va ma'lumotlarni tarqatish kabi turizm bilan bog'liq ma'muriy jarayonlarni soddalashtirish uchun elektron davlat xizmatlarini integratsiyalash.

- **Madaniy merosni saqlash:** Madaniy merosni saqlash va ommalashtirish uchun texnologiyadan foydalanish. Bu raqamli arxivlar, virtual muzeylar yoki muayyan obyektlar bo'yicha tarixiy ma'lumotlarni taqdim etadigan ilovalar bo'lishi mumkin.
- **Barqaror amaliyot:** Barqaror turizmni, jumladan, ekologik toza transport turlarini, chiqindilarni kamaytirish tashabbuslarini va energiyani tejash amaliyotlarini rivojlantirish uchun aqlli yechimlarni joriy qiling.

O'zbekistonda Smart-turizm tashabbuslari haqida aniq ma'lumot olish uchun Turizm vazirligi yoki tegishli davlat idoralari, shuningdek, mahalliy turizm kengashlariga murojaat qiling. Bundan tashqari, sanoat hisobotlari, akademik tadqiqotlar va yangiliklar maqolalari mintaqadagi Smart-turizmdagi so'nggi o'zgarishlar haqida ma'lumot berishi mumkin.

Digital platformalar Smart-turizm uchun juda muhimdir. Ushbu platformalar sayyohlar uchun sayohat rejalarini tuzish, rezervatsion qilish, sayohat tajribalarini almashish va turizm korxonalari faoliyatini boshqarish uchun ishlatiladi. Bundan tashqari, digital platformalar sayyohlarga turizm bilan bog'liq ma'lumotlarga osongina kirishga va sayohatlarini oqilona rejalashtirishga yordam beradi.

Turizm uchun eng keng tarqalgan raqamli platformalar sayohat veb-saytlari, mobil ilovalar va ijtimoiy media platformalaridir. Sayohat veb-saytlari va mobil ilovalar sayyohlarga yo'nalishlar haqida ma'lumotga ega bo'lish va sayohat rejalarini osongina tuzish imkonini beradi. Ijtimoiy tarmoqlar sayyohlarga sayyohlik tajribalarini baham ko'rishga va turizm haqida ko'proq ma'lumot olishga yordam beradi.

Kelajakda digital platformalar turizm sohasi uchun yanada muhimroq bo'lishi kutilmoqda. Masalan, sun'iy intellekt va "Big Data"lar sayyohlik korxonalariga sayyohlarning xususiyatlaridan kelib chiqqan holda moslashtirilgan takliflarni taqdim etishga imkon berishi mumkin. Blockchain texnologiyasi esa turizm sohasida ishonchlilik va ma'lumotlar yaxlitligini ta'minlash uchun ishlatilishi mumkin.

Jahon Bankini "Digital Platforms and Future of Tourism" maqolasida Turizm endi rivojlanayotgan mamlakatlar va kichik turistik biznes egalari digital platformalar orqali dunyoga ochilishi, global sayohat biznesiga qo'shilishi, boshqa hamkorlar bilan ma'lumot almashilinishi va ko'proq mijozlar jalb qilishi mumkinligi haqida batafsil ma'lumotlar mavjud.

Digital Platformalarga misollar. Booking.com Mehmonxonalarini onlayn buyurtma beruvchi platforma bo'lib 1996-yil Gollandiyada yaratilgan. Turizmni turar-joy ehtiyojlarini qondirishga yordam berishni maqsad qilgan. Dunyo bo'ylab 400,000 dan ortiq mehmonxona, motel va kurort, 2.3 million uylar bor. 220 ta davlat bo'ylab, 1200dan ortiq shaharlarda 43ta til bilan xizmat ko'rsatadi.

Airbnb-bu platforma ham sayohatchilarni turar-joy ehtiyojlarini qondirish uchun yaratilgan. Asosan ijaraga uylar olish imkoniyatini beradi. 2008yil AQSHni Kaliforniya shtatida yaratilgan. Ayniqsa 1oydan ortiqroq vaqt qolmoqchi bo'lgan sayohatchilar uchun ijaraga uy olish qulayroqdir. Aynan shu ehtiyojni Airbnb qondirib beradi.

Tripadvisor-eng yirik sayohat platformalardan biri. Online sayohat agentligi desak ham bo'ladi. Sayohat rejalarini tuzish, uchish biletlarini bron qilish, sayohat qilmoqchi bo'lgan manzilingiz haqida batafsil ma'lumot berish, sayohat uchun kerak bo'ladigan hujjatlarda yordam berish, transport, turar-joy va ovqatlanish kabi ehtiyojlarni qondirish uchun kerakli manzillar bilan bog'lab berish imkoniyatlari mavjud.

Davlatimizda olib borilayotgan islohotlar zamirida ham iqtisodiyotimizning rivojlanishiga ijobiy ta'sir etuvchi turizm sohasiga keng imkoniyatlar ochib berilayotgani va turistlarning kirishi uchun qulayliklar yaratilayotgani turizmning iqtisodiyotimizning "driver" sohaslaridan biri ekanligini yaqqol ko'rsatib turadi.

Yuqoridagi ma'lumotlar va qilinayotgan ishlardan xulosa qiladigan bo'lsak axborot texnologiyalari zamon talabi ekan turizm ham axborot texnologiyalarisiz rivojlanishga erishish mushkul bo'lib qoladi. Dunyoning ko'plab mamlakatlari Smart-turizmni qo'llab kelyapti va ularda rivojlanish ko'rsatkichi ancha yuqori.

Shunday ekan, biz ham O'zbekistonda turizmni rivojlantirish uchun axborot texnologiyalaridan yanada ko'proq va samaraliroq foydalanishimiz hamda buning ustida loyihalar ishlab chiqishimiz zarur. O'zbekistonda birinchi navbatda sayohatchilarni yurtimizning go'zal turistik manzillariga qiziqishlarini uyg'otuvchi roliklarning tayyorlanish jarayonlarini ko'paytirishni maqsad qilib qo'yish kerak.

Mahalliy sayohatchilarimiz uchun qulay shaklda platformalar orqali tur paketlarni sotib olishlari, ular o'z xohishlariga ko'ra tur paket elementlarini o'zgartira olishlariga imkon beruvchi ilovalar yaratilishi muhim. Hali ko'pchilikka tanish bo'lishga ulgurmagan turizm manzillari haqida ijtimoiy tarmoqlarga ko'proq ma'lumot joylash va bunda asosan ma'lumot to'plash uchun turizm sohasi shuningdek, ushbu sohaga yondosh bo'lgan yo'nalishlarda tahsil oluvchi talabalarni amaliyotga jalb qilishimiz muhim hisoblanadi. Bu bilan turistik manzillar haqida elektron shakldagi axborotlarimizni hajmini oshirishimiz va bo'lajak soha vakillari uchun ham foydali amaliyotni tashkil qilgan bo'lamiz. Zero mamlakat iqtisodiyotining rivojlanishi birinchi navbatda aholimizning farovon hayoti va yoshlarning porloq kelajagi uchundir. Shunday ekan, axborotlashtirish zamon talabi bo'layotgan bir paytda turizm ham Smart texnologiyalarni qo'llashimiz kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" (Economics and Innovative Technologies) ilmiy elektron jurnali, TURIZM SALOHİYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOBIL INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI Erkayeva Gulbaxor Panjiyevna, 5/2022, sentyabr oktabr (№ 00061), 398-bet
2. K. Chinar. Role of Mobile Technology for Tourism Development. The Emerald Handbook of ICT in Tourism and Hospitality. ISBN: 978-1-83982-689-4.
3. Smart-туризм в Узбекистане | ICTNEWS, Smart-туризм в Узбекистане 28.01.2019, Абдурахман Рахимов, главный специалист Управления по развитию Smart-туризма и ИКТ

MUNDARIJA

1-ШУЪБА

ЎЗБЕКИСТОНДА SMART-ТУРИЗМНИ ЗАМОНАВИЙ ПРИНЦИПЛАРИ АСОСИДА РИВОЖЛАНТИРИШ ВА БУНДА ХОРИЖ ТАЖРИБАСИДАН ФОЙДАЛАНИШ

Ўзбекистонда Smart-туризмни ривожлантириш истиқболлари.....	5
Конгратбай Авезимбетович Шарипов	
Рақамли инновацион технологиялардан туризмда самарали фойдаланиш йўллари	7
Эшов Мансур Пулатович	
Туристтик кластерларнинг технологик платформасини ишлаб чиқиш.....	10
Абдурахмонова Гулнора Каландаровна	
Tourism Development in Uzbekistan: Comprehensive Analysis of Current Trends and Future Prospects	13
Zufarova Nozima Gulamiddinovna	
Қорақалпоғистон Республикасида туризм соҳасининг янги йўналишларини ташкил этиш имкониятлари	17
Эштаев Алишер Абдуғаниевич, Хошимов Баҳром Баҳадирович	
Ўзбекистонда тоғ туризмнинг ривожлантириш йўналишлари	20
Ахмедов Икром Акрамович	
Туристтик-рекреацион ресурслари юқори бўлган минтақаларда кластерларни ташкил қилиш механизмлари	24
Норчаев Асатулло Норбўтаевич	
Развития smart туризм в Узбекистане	28
Алиева М. Т.	
Smart Tourism Analysis and Future Trends.....	31
Safaeva Sayyora	
Opportunities for Developing Smart Tourism and Foreign Experience in Uzbekistan	34
Kabilova N. Sh.	
O'zbekiston turizmida XXI bozori va bunda Smart-turizmning o'rni.....	37
Mirzayev Temur	
Смарт-туризм: зарубежный опыт и перспективы его применения в Узбекистане.....	42
Хушназарова М. Г.	
Development of Smart Tourism in Uzbekistan	45
Narzullaeva Umidakhon, Abzalova Nozima	
O'zbekistonda turizm xizmatlari sohasining aholi bandligiga multiplikativ ta'siri	48
To'rabekov Sohibjon Sherboy o'g'li	
Smart-turizmni xorijiy tajribalar asosida rivojlantirish istiqbollari.....	53
Isroilov Xusanboy Ibrohimjon o'g'li, Nishonboyev Doniyor Erkinjon o'g'li	
Smart-turizm: xorijiy tajriba va uni O'zbekistonda qo'llash istiqbollari.....	55
Ulugboyeva Ezozahon Inomjanovna	
O'zbekistonning Smart-turizm salohiyatini jahon turizm bozorida targ'ib qilishning zamonaviy marketing strategiyalari.....	58
Fayyoza Ahmedova Rashidovna	

Modern Trends in the Development of Tourism and the Experience of Foreign Countries in the Application of Smart Innovations in Personnel Training.....	62
Iskandarova Nargiza Mashrabjonovna	
The Main Role of Smart – Tourism in Modern XXI Century Uzbekistan as an Example.....	65
Narzullayeva Fariza Akmalevna, Saydaliyeva Feruza Bakhtiyorovna	
How Does Smart Tourism Support Sustainable Tourism Development: the Case of Uzbekistan	67
Khusniddin Egamnazarov	
Appearances, Classification and Application of Smart Tourism.....	70
Akhmadjanova Mukhtasarkhan Anvar qizi, Sharifboyeva Fazilatxon Odilbek qizi, Dadamirzayev Sarvarbek Ulug‘bek o‘g‘li	
Фарғона водийсининг қишлоқ аҳоли пунктларида агротуризмни ривожлантиришнинг стратегик режасини ва смарт-технология концепциясини ишлаб чиқиш бўйича услубий ёндашувлар.....	74
Жумабаева Дилафруз Тожиidinovna	
Butun jahon Smart-turizmi bozorining rivojlanish xususiyatlari.....	78
Ravshanov To‘yli Gulmurodovich	
Основные тенденции развития смарт туризма в условиях цифровой экономики в Республике Узбекистан.....	81
Салиева Екатерина Сергеевна	
Развитие Смарт-туризма в Узбекистане на основе современных принципов и использования зарубежного опыта.....	84
Ахмеджанова Ирада Усмановна, Халилова Нодира Абдухамид қизи	
Будущая роль Смарт-туризма на мировом туристическом рынке.....	88
Уралова Матлюба Ахоровна	
Проблемы и перспективы развития Smart-туризма в Узбекистане.....	95
Очилова Хилола Фармоновна, Раимова Севара Ойбековна	
Перспективы развития Смарт-туризма в Республике Узбекистан на основе современных технологий и использования зарубежного опыта.....	102
Рустамов Абдор Равшан угли	
Перспективы развития зелёного смарт туризма в Республики Узбекистан.....	106
Расулова Нигора Юсуповна	
Перспективы развития смарт туризма в Узбекистане на основе современных принципов	110
Рахимова Дилфуза Мирзакасимовна	
Перспективные направления развития смарт туризма в Узбекистане	113
Гузл Шеровна Хонкелдиева	
Развитие культурного Смарт-туризма в Узбекистане, с использованием опыта зарубежной компании «POLYMEDIA»	116
Караева Алёна Викторовна	
Turistik xizmatlar bozorini shakllantirishning rekreatsion dinamikasi.....	118
Bahrieva Zarina Nasimovna	

2-ШУЪБА

SMART-ТУРИЗМНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ АСОСИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ

Main Features of Smart Tourism Organization	121
Narzullaeva Umidakhon	
The Role Smart-City Infrastructure in the Tourism and Architecture	124
Mukhlisa Akromova Saydimukhtor qizi	
The Main Components of the Development of “Smart” Tourism in the Region	130
Agzamova Nargiza Gapurovna	

Туризм соҳасида рақамли технологиялар орқали смарт туризмни ташкил этишнинг асосий хусусиятлари	135
Ҳамдамов Амриддин Ҳамдам ўғли	
Минтақа туризмни ривожлантиришда хизмат кўрсатиш корхоналарининг smart-ахборот моделлари асосида ривожланиши	140
Ш.Х.Мухитдинов	
Analysis of Cases of Use of Smart Technologies in Tourism and Hotel Enterprises.....	146
Hamidova Muxtasarxon Iqboljon qizi, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Tarixiy shaharlarda turizmni rivojlanishida raqamli texnologiyalarning o'rni.....	152
Ro'zibayeva Zulayho Baxrombek qizi	
Turizm sohasi rivojlanishida Smart-turizmning o'rni	159
Dadamuxamedova Mushtariy Maxmudjon qizi	
Mamlakatimizda turizm sohasini raqamlashtirish va boshqarishni takomillashtirish	162
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li	
Development of Smart Tourism in Uzbekistan Based on Modern Principles and Using Foreign Experience.....	165
Gulrukh Yusupova, Nilufarkhon Ashuralieva	
Jizzax viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida turizmning ahamiyati va roli: yangicha Smart yo'nalishlar va mexanizmlar	168
Aynakulov Muxitdin Abduxamidovich	
The Role of Smart Technologies in the Development of Agrotourism	172
Yoriyeva Farangiz Murodilloyevna	
Turizmning rivojlanishini barqarorlashtirishda prognozlashning mohiyati va obyekti.....	175
Axmadjanova Muxtasarxon Anvar qizi, Dadamirzayev Sarvarbek Ulug'bek o'gli, Sharifboyeva Fazilat Odilbek qizi	
The Main Trends in the Development of Digital Tourism in Uzbekistan.....	181
Ismailova Sayyora Ulugbekovna	
Jahon ziyorat turizmi obyektlarining turizm rivojlanishiga ta'siri.....	186
Karimova Maftuna Komiljon qizi	
The Future of Smart Tourism: Transforming Travel Experiences	191
Oppokkhonov Nurmukhammad	
Sayyohlik yo'nalishlariga tashrif buyuruvchilar uchun aqlli texnologiyalarning ahamiyati	193
To'xtayeva Xurshida Farhodovna	
O'zbekistonda Smart-turizmni rivojlantirish choralari.....	200
Raximova Dilfuza Mirzakasimovna	
Exploring Smart Tourism: Lessons From Abroad and Opportunities for Uzbekistan	206
Nasiba Mukhtorova, Zohid Askarov, Angelo Battaglia	
Smart Tourism: Pros, Cons and Potential Future Development	215
Baratov Asadbek	
Turistik destinatsiyalarni boshqarish orqali turistik mintaqalarni rivojlantirish.....	218
Toirova Nozima Miraxmad qizi	
Основные компоненты развития смарт туризма в Ташкентском регионе: перспективы и вызовы	223
Зиёвиддинова Тарона Ойбек кизи	
Инновационные тенденции применения умных технологий в развитии туризма и гостиничного бизнеса.....	226
Мусаева Сайёра Абдивахитовна	
Цифровизация как важнейший двигатель индустрии туризма.....	234
Абидова Д.	

Путешествие будущего: формирование и инновационное развитие направления Смарт-туризм	239
Курашева Валерия Олеговна, Ивонина Наталья Викторовна	
Основные особенности организации смарт-агротуризма в Узбекистане.....	241
Анваров Нодир Аллаёрович	

3-ШУЪБА

ЎЗБЕКИСТОННИНГ SMART-ТУРИЗМ САЛОҲИЯТИНИ ЖАҲОН ТУРИЗМ БОЗОРИДА ТАРҒИБ ҚИЛИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИЯЛАРИ

Enhancing Marketing Strategy for the Development of Mountain Tourism.....	255
Mavlanov Golibjon Mahammad o'g'li	
Smart Destination Management: Challenges and Practices	258
Nurmukhammad Oppokkxonov	
O'zbekistonda qishloq turizmining shakllanish va rivojlanishi.....	260
Usmonov Sardor	
Фарғона водийсида туризм соҳасини ривожлантиришнинг ҳудудий дифференциал хусусиятлари	263
Максумов Азизхон Нодиржон ўғли	
O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning jahon tajribasi muammo va istiqbollar	268
Aynaqulov Xusniddin Abduxamidovich, Teshayeva Farida Shuxrat qizi	
Hududlarda Smart-turizmni rivojlantirishda xorij tajribasini qo'llash istiqbollari.....	271
Islomova Dilrabo Salomovna	
Consideration of Positive and Negative Impacts of Smart Tourism on Destination Branding, Case of Uzbekistan	274
Ms. Yulduz Yakubova	
Analysis of the State of Use of Smart Technology in Hotels.....	276
Uralova Dilbar Anorbayevna, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Turizm sohasi orqali aholi bandligini ta'minlash yo'llari	281
Matkbulova Dilorom Xalilullayevna	
Smart-turizmni tashkil etishning asosiy xususiyatlari	284
Uralova Matlyuba Axrorovna	
O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishida turizm sohasining o'rni.....	286
Matchanov Azizbek Umirbek o'g'li	
Mehmonxona xo'jaligida yashil texnologiyalarni joriy qilish.....	289
Xakimova Nargiza Axadjon qizi	
Mamlakatimizda Smart-turizmni rivojlantirish masalalari va iqtisodiyotda tutgan o'rni.....	293
Xomidov Mirodiljon Xasanboy o'g'li, Nishonboyev Doniyor Erkinjon o'g'li	
Dam olish turizmida Smart parklarning o'rni	295
Shaymanova Nigora Yusupovna	
Rekreatsiya turizmni rivojlantirishda Smart texnologiyalardan foydalanish	297
Shaymanova Nigora Yusupovna	
Smart Tourism: Foreign Experience and Prospects for Its Application in Uzbekistan.....	299
Avezova Nilufar	
Использование BIG DATA и AI для реинвентаризации маркетинга туризма в Узбекистане: новые перспективы в глобальной конкуренции.....	304
Турабекова Фарангиз Наримонбек кизи	
Проблема в смарт туризме	310
Аскаралиева Муштарий Баходировна	

Смарт туризм в Узбекистане: новые подходы и современные решения	313
Узганбаева Дилноза Тохтасиновна	
Смарт туризм в Узбекистане: новые возможности и вызовы.....	315
Бекмурадова Лайло Турсунмаматовна	
Влияние цифровых технологий на развитие туристского рынка в Узбекистане	323
Мустаева Шохида Саъдуллаевна	

4-ШУЪБА

ТУРИЗМ ВА ТАЪЛИМ: ШАРТ-ШАРОИТИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ

Таълим туризми тушунчаси моҳияти ва уни ривожлантиришнинг хориж тажрибалари	327
Саъдуллаева Гулноза Содиқ қизи	
Toshkent viloyatida agroturizm obyektlarini rivojlantirish va kadrlar salohiyatini oshirish istiqbollari.....	330
Jo'rayeva Nargiza Abduvohidovna	
Smart-turizm faoliyatini boshqarish jarayoniga yondashuvlar	337
Mirzayev Abdullajon Topilovich	
Ilmiy faoliyani rivojlantirishda ta'lim tashkilotlaridan maqsadli foydalanish.....	341
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
Turistik xizmatlarning reklamasini amalga oshirishda ijtimoiy tarmoqlarning ahamiyati	349
O. A. Norbo'tayev	
Ta'lim turizmining mohiyati va uni O'zbekistonda rivojlantirish imkoniyatlari.....	351
Jiyanov Uktam Panjievich	
Smart Tourism and Education: Conditions and Prospects in Uzbekistan	354
Gulrukh Yusupova, Sabina Turakulova	
Uzbekistan: Theory and Practice of Personnel Training for Tourism.....	361
Ochilova Hilola Farmonovna	
Marketing strategiyalarini qo'llash orqali mamlakat turizm bozorini rivojlantirish istiqbollari	365
Nurfayzieva Moxinur Zayniddinovna	
Turistik mahsulotlar shakllanishi bo'yicha nazariy yondashuvlar va narxlar tahlili	372
Imomov Sanjar Muxammadievich	
Mehmonxona sohasida Big Data texnologiyalarini qo'llash	376
Shermakhmadova Zarina Shavkat qizi	
Promoting Environmental Entrepreneurship And Innovation in a Green Economy.....	379
Embergenova Anjim Aydosbaevna	
Turizm xizmatlari eksportini oshirishda innovatsion marketing va raqamli texnologilayar ta'siri	381
Bakhromov Akmal Abduvahid o'g'li	
Samarali marketing strategiyalari orqali O'zbekistonni raqobatbardosh turizm yo'nalishi sifatida jonlantirish	385
Xusniddinova Munavvar Sur'at qizi	
O'zbekistonda Smart-turizmni zamonaviy prinsiplari asosida rivojlantirish va bunda xorij tajribasidan foydalanish.....	388
Tojiboyev Toxirjon Zoxirjon o'g'li	
Mehmonxona va xizmatlar bozorini takomillashtirish, mehmonxonalarda smart mehmonxona xizmatlarning tizimini joriy qilish	391
Mansurov Zokir Xusanovich	

Туризмни қўллаб-қувватлаш жамғармасининг соҳа ривожини молиялаштиришдаги аҳамияти.....	394
Примова Нигора Икром қизи	
Turizm – dunyo madaniyatiga ko‘prik.....	397
Abdullayeva Nilufar Sultanbayevna	
Key Features of Digital Advertising Development in Tourism in Uzbekistan.....	399
Mirziyo Sodikov Odiljon ogli	
Xizmat ko‘rsatish tarmoqlarida turizm va bank xizmatlarini bog‘liqliklari.....	404
Xakimov Zoxid Norbo‘tayeich	
Innovative Management in Smart Tourism: a Digital Economy Imperative for Tourist Enterprises.....	406
Mamanov Mukhammadamin	
The Role of The Capacity of Service Personnel in the Organization of the Quality Service Process in Hotel Enterprises.....	409
Rakhmonova Nigina Anvarovna	
Развитие умного туризма – перспектива кадров в сфере туризма.....	412
Бухарова Нигора Газиёвна	
Состояние гостиничного бизнеса в Самарканде и важность его развития	415
Мардонова Дилрабо Ширинбоевна	
Организационно-экономический механизм развития туристических комплексов.....	418
Хомидов Қаххорали Қурбонали ўғли	

5-ШУЎБА

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН RESPUBLIKASIDA TUРИЗМНИ RИВОЖЛАНТИРИШ TЕНДЕНЦИЯЛАРИ

Қорақалпоғистон Республикасида туризмни ривожлантириш имкониятлари.....	422
Эштаев Алишер Абдуғаниевич, Маткаримов Жаҳонгир	
Вопросы развития Smart-туризма в Республике Каракалпакстан	425
Абдувахидов Абдумалик Махкамович	
Qoraqalpog‘istonning o‘ziga xos madaniy va tarixiy merosi.....	427
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
O‘zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirish istiqbollari.....	429
Matkbulova Dilorom, Abdug‘aniyev Toxirjon	
Соғломлаштириш туризми фаолиятини бошқаришда туристик кластерларни шакллантириш механизмларини баҳолаш.....	432
Ғофуров Азизбек Умаржонович	
Qoraqalpog‘iston Respublikasining o‘ziga xos ekologik merosi.....	435
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
Qoraqalpoq o‘lkasi turizm istiqbollari.....	437
Dehqonov Burxon Rustamovich	
Implementing Smart Tourism Strategies in Karakalpakstan.....	439
Mukhanov Murod Mukhan ugli	
Qoraqalpog‘iston Respublikasi turizm sektoridagi integratsiyaning nazariy asoslari.....	442
Xalimova Fayyoz Nafasovna	
Qoraqalpoqiston Respublikasida turizmni rivojlanish yo‘llari	445
Xushnazarova Maxzuna Gulamjonovna	
Turistik hududlarda turizmning barqaror rivojlanish konsepsiyalariga yondashuvlar	452
A. Asraqulov	

Минтақада туризм соҳасини бошқаришнинг ўзига хос хусусияти	455
Ембергенова Анжим Айдосбаевна	
Perspectives for the Further Development of Smart Tourism in Uzbekistan	460
Akhunova Shokhistakhon Nomanjanovna, Askarov Farhod Rakhmatovich	
Қорақалпоғистон Республикаси ички туризм йўналишлари.....	465
Норчаев Н. А.	
Qoraqalpog'iston Respublikasida turizmni rivojlantirish tendensiyalari	467
Islamova Qunduzxon Ikromboy qizi	
Тенденции развития Смарт-туризма в Республике Каракалпакстан	469
Очилова Х. Ф., Нагметуллаев А. А.	
Тенденции развития зеленого туризма в Республике Каракалпакстан.....	472
Расулова Нигора Юсуповна	
Перспективы развития смарт туризма в Республике Каракалпакстан.....	475
Косбергенова Нурзия Кудайбергеновна	
Role of social media in promoting Sustainable Tourism in Uzbekistan	477
Ms. Nigina Kurbonova, Dr. Shalki	
Jahonda ta'lim turizmining rivojlanish tendensiyalari	487
Uktam Jiyanov, Maksudova Shahlo	
Hududiy turizm rivojlanishining iqtisodiy samaradorligini oshrishda "Smart-turizm" xizmatlaridan maqsadli foydalanish.....	490
Dustmurodov Orifjon Ismatilloevich	
The role of tourism industry in the country's economy	497
Gofurova Vasila Odiljon qizi	
Tourism Impacts GDP Growth (and Decline).....	500
Gofurova Vasila Odiljon qizi	
Smart turizm texnologiyalarining sayyohlarning xatti-harakatlari, sayohatdan qoniqishlari va baxtli his qilishlariga ta'siri	503
Munajat Isakdjanova Inog'omovna	
Sayohat va turizm rivojlanish indeksi	507
Raxmonova Nilufar Yorqinovna	
O'zbekistonda smart turizmni rivojlantirish imkoniyatlari	512
Kamoliddin Jahongirov	
Xalqaro turizm bozorida ta'lim turizmining o'rni va rivojlanish xususiyatlari	514
Ominaxon Ababaxriyeva, Kamoliddin Jahongirov	
Functional composition of irrealis	517
Ochilova Noila Farmonovna	
Turizmga innovatsiyon texnologiyalarni joriy qilish mohiyati	519
Po'latov Ma'murjon Murodjon o'g'li	
Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyotida zamonaviy logistika tizimlari mohiyati	521
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry	524
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. Maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot”
jurnali

O‘zbekiston Respublikasi
Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro‘yxatdan
o‘tkazilgan.